

‘We laten ons niet uit elkaar spelen’

Op 15 maart manifesteren godsdiensten en levensbeschouwingen voor vrijheid en respect

- ▶ Wandelaars passeren langs Brusselse gebedshuizen
- ▶ Veroordelen alle vormen van terrorisme en discriminatie
- ▶ Drukken geloof uit in vreedzaam samenleven

Erik DE SMET

De vertegenwoordigers van de diverse godsdiensten en levensbeschouwingen in ons land roepen op tot een nationale manifestatie op zondag 15 maart met als slogan *Together in Peace* (Samen in vrede). De deelnemers vertrekken om 14 uur aan het station Brussel-Zuid en maken een symbolische wandeling langs gebedshuizen van diverse erediensten en langs het vrijzinnige huisvandeMens. De tocht eindigt aan de Kunstberg, tenminste indien de terreurdreiging tegen dan geen alternatief gebiedt.

Aanleiding is net dat klimaat van angst dat de kop opstak na de aanslagen door jihadi's in Parijs op 7 januari en de interventie van een politiemacht tegen vermeende terroristen in Verviers op 15 januari. Sindsdien verschenen gewapende militairen in het straatbeeld in onze steden en sluiten mensen zich makkelijker op in hun grote gelijk.

„Vooral moslims voelen zich geïsoleerd,” zegt Jan De Volder van de gemeenschap van Sant'Egidio, die de manifestatie helpt organiseren, „maar ook joden, omdat zij het doelwit waren van de recente aanslagen. Er was dus nood aan een initiatief waaraan alle levensbeschouwingen mee-

doen om duidelijk te stellen dat zij niet toegeven aan de cultuur van de angst.”

De manifestatie komt voort uit een samenkomst op 14 januari, als reactie op de aanslagen in Parijs, van de leiders van de erkende erediensten en de vrijzinnigen in België. Op uitnodiging van premier Charles Michel (MR) veroordeelden zij openlijk terrorisme, integrisme, radicalisme en het prediken van haat.

De verzamelde religieuze leiders bekrachtigden in een gemeenschappelijke verklaring de waarden van de Verlichting zoals de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van godsdienst, de gewetensvrijheid, de scheiding van Kerk en Staat, de gelijkheid tussen mannen en vrouwen en het niet-discrimineren.

Ook de bisschoppenconferentie ondersteunt de manifestatie van 15 maart. De bisschop van Luik, mgr. Jean-Pierre Delville, opperde van meet af aan het idee om met alle levensbeschouwingen samen de straat op te trekken als

„Vast staat dat moslims talrijk zullen opdagen. In die gemeenschap beweegt heel wat”

een teken van eensgezindheid. Hij deed dat daags na de raid in Verviers. Op het moment van de politie-interventie, waarbij twee vermoedelijke terroristen overkwamen, was de bisschop overigens net op bezoek in een moskee enkele straten verderop.

In de hoofdkerk van Verviers verzocht mgr. Delville in zijn homilie alle christenen niet toe te geven aan de verleiding terreur

en islam met elkaar te verwarren. „Ook moslims zijn op zoek naar vrede”, zei hij. „Ook moslims nemen afstand van hen die zich bedienen van de islam om onschuldigen te doden. Onze samenleving heeft nood aan een cultuur van vrede en dialoog. Godsdiensten kunnen van elkaar leren. Een werk van ontmoeting ligt bijgevolg in het verschiet.”

Toch worden in de media godsdiensten geregeld verantwoordelijk gesteld voor geweld, oorlog en terreur en daarbij moeten vooral moslims het vaak ontgelden. „Godsdienstvrijheid is echter het fundament van onze westerse samenleving”, meent Jan De Volder. „Wij, religies, laten ons niet uit elkaar spelen. Er is meer dat ons verenigt dan dat ons verdeelt. Daarom is er een moment nodig om aan die eenheid uiting te geven. Een mooi voorbeeld was de vredesketting die meer dan duizend mensen, onder wie veel moslims, op 21 januari rond een synagoge vormden in het Noorse Oslo.”

De manifestatie in Brussel wil een zelfde positieve boodschap geven. Ja aan het vreedzame samenleven van mensen en groepen die van elkaar verschillen. Ja aan de vrijheid van meningsuiting en aan de vrijheid van geweten en godsdienst. Ja aan het respect voor iedere mens, van welke religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging ook.

„Hoeveel manifestanten we verwachten? Zevenhonderd is mooi, zeventuizend beter”, lacht De Volder. „Vast staat dat moslims talrijk zullen opdagen. In die gemeenschap beweegt heel wat. Jonge stemmen die we nooit voorheen hoorden, pleiten voor openheid. Ze zijn het beu dat hun religie wordt gekaapt.”



STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Verdraagzaamheid maakt nieuw verhaal mogelijk

„Dat de vertegenwoordigers van de diverse godsdiensten en levensbeschouwingen in Brussel een optocht voor vrede en verdraagzaamheid houden (lees het artikel hiernaast), is meer dan lovenswaardig. „Verdraagzaamheid heeft nooit aangezet tot burgeroorlog. Onverdraagzaamheid daarentegen heeft wereldwijd bloedbaden aangericht”, stelde de Franse wijsgeer Voltaire (1694-1778) in zijn *Verhandeling over de verdraagzaamheid*. Voltaire schreef zijn betoog in 1763 na de veroordeling tot de marteldood van de 68-jarige protestantse koopman Jean Calas door de rechtbank van Toulouse. Het universele principe dat aan de basis ligt van de rechten van de mens, ‘wat jij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet aan’, maakt volgens Voltaire dat je tegen een medeburger niet kunt zeggen: „Geloof wat ik geloof, of je zult sterven.” Dat soort onverdraagzaamheid bestempelde hij als barbaars.

Anno 2015 is Voltaires traktaat meer dan ooit actueel. De toenemende globalisering brengt volkeren, culturen, religies en levensbeschouwingen almaar nader tot elkaar. Dat leidt tot ingrijpende veranderingen in de samenleving en een onomkeerbare omslag in de samenstelling van de bevolking. Een en ander verloopt niet zonder spanningen, op geopolitieke schaal noch in eigen land. Veel autochtonen zien tot hun grote frustratie hoe de tweede en de derde generatie inwijkelingen almaar meer hun rechten opeisen. Maar ook de allochtone gemeenschap gaat onder twijfel en onzekerheid gebukt. Mede door de afwijzende reactie van de samenleving zijn de ‘nieuwe Belgen’ vaak geneigd zich te isoleren of zich op de eigen gemeenschap terug te plooiën. Kortom, de zoektocht naar een nieuw evenwicht verloopt van beide kanten moeizaam.

Het belang van meer verdraagzaamheid wordt met de dag crucialer als je weet dat al een kwart van de Belgische bevolking een migratieverleden heeft. Het komende decennium neemt dat uiteraard nog toe. Volgens mgr. Leon Lemmens, hulpbisschop van het aartsbisdom Mechelen-Brussel, beseffen we dat nauwelijks. „Ook in kerkelijke kringen wordt daarover onvoldoende gereflecteerd”, zei hij onlangs in Brussel op een studiedag over hoe godsdiensten en culturen elkaar kunnen veranderen. „We leven nog te veel in het ‘oude’ België, de werkelijkheid heeft ons achterhaald. Als christen worden we evenwel ertoe geroepen ons geloof in deze tijd en in deze cultuur gestalte te geven. In plaats van zoals de Egyptenaren te klagen over de Hebreëën – ‘Ze worden te talrijk’ – moeten we naar de ander stappen en hem tonen dat we hem als medeburger aanvaarden. Daartoe moeten we onze vooroordelen en angsten opzijzetten, wat voor velen op zich al een bekering inhoudt. Pas dan worden we teken en werktuig voor de hele mensheid, zoals het Tweede Vaticaans Concilie ons opdraagt.”

Volgens de Pools-Britse socioloog Zygmunt Bauman leven volken die voorheen door zeeën en continenten van elkaar waren gescheiden, nu samen zonder dat ze elkaar kennen. Het klinkt overtrokken, maar er schuilt veel waarheid in. Toch maken we vorderingen, ondanks het brute geweld waarmee extremistische milities zoals Islamitische Staat ons trachten af te schrikken. Almaar meer islamitische geestelijken nemen publiekelijk standpunten in die tien jaar geleden nog ondenkbaar waren. Zo riep Ahmed al-Tayeb, de grootimam van de prestigieuze al-Azhar-universiteit in Caïro, anderhalve week geleden op tot een hervorming van het religieuze onderwijs om foute interpretaties van de Koran en de overlevering tegen te gaan. Ook bij ons kwam er na de aanslagen in Parijs binnen de islamitische wereld een beweging op gang die zich kritisch buigt over de plaats van de islam in de westerse samenleving. Het is naïef te denken dat daarmee alle samenlevingsproblemen zijn opgelost, de weg is nog lang. Toch zijn het tekenen die wijzen op een nieuw verhaal. Een verhaal van hoop, toenadering en ontmoeting. Als christen zijn we hoe dan geroepen dat verhaal mee tot een goed einde te brengen.”



In Oslo vormden onder meer moslims een vredesketting rond een synagoge. © Image Select